

Міністерство культури України
Національна бібліотека України для дітей

**ЧИТАТИ – ЦЕ ДІЄСЛОВО БЕЗ
НАКАЗОВОГО СПОСОБУ**

Київ 2015

Міністерство культури України
Національна бібліотека України для дітей

Читати — це дієслово без наказового способу

*Методичні поради до проведення Всеукраїнського
тижня дитячого читання — 2015 року*

Київ 2015

ББК 78.387.4

Ч-69

УДК 027.625

Методичні поради адресовані працівникам дитячих і шкільних бібліотек на допомогу проведення Всеукраїнського тижня дитячого читання у 2015 році.

У додатках подано розробки заходів, що сприятимуть популяризації книги і читання для дітей, а також список допоміжної літератури.

Матеріал підготувала: Осадча Ю.В.

Літературний редактор: Кійко Н.І.

Відповідальна за випуск: Гордієнко А.І.

«Дієслово «читати» не терпить наказового способу»¹, — вважає сучасний французький письменник Даніель Пеннак. Будь-яка людина, для якої читання така ж сама потреба, як, наприклад, їжа, підтвердить, що читання — процес дуже особистісний. Як же поєднати його глибинну суть із пропонованими бібліотеками заходами, які найчастіше мають масовий характер?

Тиждень дитячого читання — свято, яке не має аналогів ніде у світі, але вже давно вкоренилося в Україні, та й в інших країнах пострадянського простору. У наш час воно як ніколи набуває особливого змісту: тактовно, ненав'язливо, але цікаво і захоплююче організувати зустріч дитини і книги. Чи виникне між ними іскра любові або зацікавленості — залежить не лише від дорослих (батьків, бібліотекарів, письменників, видавців, педагогів), але й від самих дітей, дорослі ж повинні зробити усе, щоб ця зустріч відбулася.

Як же провести їх змістовно, цікаво і корисно? Що поставити на перший план? Як мають бути оформлені бібліотеки, як краще організувати ігри, зустрічі? На чому зробити головний акцент?

Оформлення бібліотеки — це, у першу чергу, виставки. Радимо оформити наступні: «Машина часу» (додаток 1), «Моє прославлене ім'я» До оформлення виставки можна залучити читачів: запропонувати принести книжки із своїм іменем та короткий відгук про неї. Наприклад, «Це я люблю читати, а це не люблю!» (прекрасний спосіб виявити читацькі симпатії та антипатії), «Улюблені книги моїх батьків» тощо. Доречними будуть і плакати-звернення до читачів, або плакати-цікавинки (реклама тієї чи іншої книги або автора). В оформленні таких плакатів важливо зацікавити читачів фактом з біографії письменника, влучною цитатою із книги, талановитою ілюстрацією або кадром із фільму-екранізації.

Використавши сучасні медіа- та Інтернет-ресурси, добре буде зробити для читачів слайд-презентацію «День народження» (матеріали див. у додатку 2), де за допомогою тексту та відеоряду розповісти про книги-ювіляри 2015 року. Таку презентацію можна зробити для будь-якої категорії читачів (список книг див. у Додатку 3).

¹ Пеннак Д. Как роман: [електронний ресурс] // <http://prochitu.ru/text.php?avtor=1194&kniga=1&f=html&p=view>

Придивимося до дітей, які щодня приходять до бібліотеки. Будь-який бібліотекар, що працює з дітьми, може легко розділити їх на тих, хто не читає (адже до бібліотеки ходять не лише читачі, але чимало гуртківців, глядачів масових заходів, екскурсантів), на тих, хто читає програмні твори (погодимось, що таких основна маса), і, нарешті, на завзятих читачів (хоч їх не так вже багато, але вони існують навіть у наш «нечитаючий» час). Умовно можна їх назвати нечитайками, трохичитайками і читайками. (Поруч із традиційними героями Тижня можна ввести і таку трійцю: Нечитайко, Трохичитайко і Читайко). Кого візьмуть бібліотекарі у партнери під час підготовки заходів Тижня? Звісно, останніх, і не лише як учасників, але і як організаторів. Вигоди такого підходу очевидні: діти відчують до себе довіру дорослих у серйозних справах, глибше розкриють свої здібності, для нечитайків та трохичитайків це буде кращим прикладом дружби їх ровесників із книгою, а бібліотекарі у спілкуванні з дітьми знайдуть, певно, не одну ідею для проведення свята. Отже, Тиждень має проводитися не лише для дітей, але й, насамперед, за їх активною, нарівні із дорослими, участю.

Тому основною подією Тижня радимо зробити конкурс «Суперчитач» (додаток 4), який може проводитися протягом кількох днів для читачів різних вікових категорій. Такий конкурс вимагає як від бібліотекарів, так і від учасників солідної підготовки, отже готуватися до нього треба заздалегідь. Учасники подають заяви від імені літературного героя, під яким в подальшому будуть брати участь у трьох ігрових турах («літературна рибалка», «літературний крос», «літературний тир»). Крім вищеназваних ігор, з учасниками конкурсу можна провести презентацію костюмів літературних героїв, влаштувати літературно-театральне шоу, кулінарний конкурс тощо.

Що можна зробити під час Тижня для нечитайків? Варто згадати «право не читати» Даніеля Пеннака, наголосити на його словах, що дієслово читати – це дієслово без наказового способу. На щастя, сучасна дитяча бібліотека може запропонувати не лише книгу. Різноманітні гуртки, студії, клуби за інтересами широко відкривають двері для дітей, і їхня діяльність, навіть не пов'язана безпосередньо із книгою, може бути корисною і цікавою для тих, хто не читає. Отже, діти можуть малювати, ліпити, грати, танцювати, бути глядачами на різних заходах і конкурсах, спілкуватися між собою, пе-

реглядати фільми. Звернемося до дітей з такими словами: «Ти не хочеш читати? Це твоє право, і ніхто тебе не примушує. Але зазирни до нас — і може знайдеш заняття тобі до душі? Або ж просто весело проведеш час. Запевняємо, що нудно тобі не буде».

Серед нечитайків можна виділити тих, хто не читає, але любить слухати читання вголос. І запевняємо, що це не лише малі діти. Даніель Пеннак із гіркотою пише, що кидати читати дитина починає саме тоді, коли не чує читання вголос. Студентів коледжу (15-16-річних підлітків) він залучав до книги саме таким чином: просто читав їм уголос. У бібліотеці можна виділити «куточок голосного читання». Сюди можуть приходити і батьки з дітками, і вчителі з учнями, і, нарешті, бібліотекар з читачами. Можна запропонувати читання з чаюванням, можна запросити дітлахів із їх улюбленими іграшками або навіть із домашніми улюбленцями. Головне — створити атмосферу теплої спілкування і довіри.

Перевантажені шкільною програмою читачі, які сумно дивляться на список книг, які — кров з носу! — вони мають прочитати і «забути» — це типовий портрет сучасного читача-підлітка. Саме трохичитайків слід зацікавити! Показати, що читання — це не важко, а навпаки — легко, цікаво, захоплююче! У залученні до книги трохичитайків у пригоді стануть будь-які методи: мета у даному випадку виправдовує засоби. І, на щастя, дитячими бібліотеками за останні роки накопичено багатий досвід інноваційних методів популяризації читання для дітей різних вікових категорій: квести, флеш-моби, ніч у бібліотеці, залучення медіа та Інтернету, перегляд фільмів.

Дитина не може полюбити читання з примусу, які б при цьому тричі правильні аргументи не приводили їй на користь книги. Сказати дітям владно: «Читайте!» — можна лише з однією метою: навки поселити у душі відразу до книги. А можна звернутися таким чином: «Ми хочемо вас не примусити любити читання, але показати, яку радість, насолоду, задоволення воно приносить».

**Машина часу. Зупинка: Античний світ.
Історик, філософ, поет**

Книжкова виставка для читачів-учнів 8-9 класів

І. У глїб віків та шир степів скїфїйських: давньогрецькому історїку Геродоту — 2500 років

*...І збудувавши Ольвію і Тїру,
Пантікапей, Німфей та Херсонес,
кутї з Мілету, вихідці з Епіру
жили на скелях, ближче до небес.
Внизу ліпила мазанки злидота.
Чайки злітали вранці на лиман.
Грек не читав, можливо, Геродота,
— в ньому самому Геродот дрімав.*

Л. Костенко. «Скіфська одісея»²

Верн Ж. Проклятое золото : История великих путешествий: пер. с фр. / Ж. Верн. — Гродно : Сталкер, 1994. — 381 с. : іл. — (Открытие Земли).

Замаровський В. Сім чудес світу : худож. нариси / В. Замаровський ; пер. з словац. Б. та В. Луцкевичів ; худож. А. Юкл, Ф. Шкода, В. Буріан. — Київ : Веселка, 1979. — 318 с. : іл.

Геродот. Греко-персидские войны / Геродот ; Геродот. След огненной жизни / Л. Воронкова. Алкамен — театральный мальчик / А. Говоров. Герой Саламина / Л. Воронкова ; ил. О. Горбушина, И. Ильинского. — Москва : Уникум, 1994. — 815 с. : іл. — (Б-ка исторической прозы для детей и юношества. Древний мир ; Т. 13).

Геродот. Історія України написана у V ст. до нашої ери Геродотом / Геродот ; пер. та комент. С. К. Спасько (Австралія). — Київ : ФОП Стебеляк, 2012. — 143 с.

Капушинський Р. Подорожі з Геродотом = Podroze z Herodotem / Р. Капушинський ; пер. з пол. А. Чердаклі. — К. : Юніверс, 2011. — 195 с. : іл.

Палісико Л. Геродот : Біографія. Оточення. Подорожі / Л. Палісико // Географія та основи економіки в школі. — 2005. — № 4. — С. 50-54.

Петрук В. Велика Скіфія — Оукраїна / В. Петрук. — К. : Спа-лах, 2001. — 431 с. : іл. — Пристат. бібліогр.

II. Серце — мов сонце: 2485 років від дня народження Сократа

Критон стояв в головах у Сократа. Отруй-ник на мигах показав йому, що тіло Сократа захололо вже майже до пояса... Ратом він помітив, що Сократ усміхається... Сократ не зводив очей із квітки золотоцвіту:

— В кожній людині є сонце. Тільки не треба його гасити.

Й. Томан. Сократ³

Гордер Ю. Світ Софії : роман про історію філософії / Ю. Гордер ; пер. з норв. Н. Іваничук. — 2-е вид. — Львів : Літопис, 1998. — 575 с. — (Світовий бестселер).

Кессиди Ф. Сократ / Ф. Кессиди. — 2-е изд., доп. — Москва : Мысль, 1988. — 220 с. — (Мыслители прошлого).

Мушкетик Ю. Суд : Оповідання / Ю. Мушкетик ; іл. С. Позняка ; передм. М. Жулинського. — Київ : Генеза, 2004. — 352 с. : іл.

Платон. Діалоги : пер. з давньогр. / Платон ; передм. В. В. Шкоди, Г. М. Куц ; прим. Й. Кобова ; худож.-іл. І. І. Яхін ; Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. — Харків : Фоліо, 2008. — 349 с. : іл. — (Бібліотека світової літератури).

Сергійчук Т. За пам'яттю історії... : видатні й відомі представники античності у замальовках сучасн. письменника / Т. Сергійчук ; худож. Н. Яцун. — Київ : Укр. письменник, 1997. — 191 с.

Сто великих казней / Авт.-сост. Е. Авадьяева, Л. Зданович. — Москва : Вече, 1999. — 622 с. : іл. — (100 великих). — Бібліогр.: 614 с.

Томан Й. Сократ : роман / Й. Томан, М. Томанова ; пер. з чес., прим. Д. Андрухова ; післямова В. Житника. — Київ : Дніпро, 1979. — 511 с.

Шевчук В. Під вічним небом : повісті / В. Шевчук. — Київ : Молодь, 1985. — 200 с. : іл.

³ Томан Й. Сократ. — Київ: Дніпро, 1979. — С. 469.

III. Тому, хто не боїться майбутнього: 2085 років від дня народження римського поета Публія Марона Вергілія

... Поезія Вергілія — це поезія, відкрита в майбутнє, і будь-якій культурі, яка не боїться майбутнього, вона є близькою.

М. Гаспаров⁴

Абрамов Ю. Сто великих книг / Ю. Абрамов, В. Демин. — Москва : Вече, 2000. — 478 с. : іл. — (Сто великих).

Вергілій П. Буколики; Георгики; Енеїда : Пер. с лат. / Пухлій Марон Вергілій ; вступ. ст. С. Шервинського ; іл. Д. Бисти. — Москва : Худож. л-ра, 1971. — 417 с. : іл. — (Библиотека всемирной литературы. Сер. 1. Литература Древнего Востока, Античного мира, Средних веков, Возрождения, 17-18 в. ; Т. 6).

Вергілій П. Енеїда : В 12-ти кн. / Пухлій Марон Вергілій ; пер. з латин. М. Білик ; передм., комент., слов. влас. імен Й. Кобів ; худож. Ю. Чеканюк. — Київ : Дніпро, 1972. — 356 с. : іл.

Гальчук О. «Мужик із Мантуї...» : до вивчення творчості Вергілія / О. Гальчук // Всесвіт. л-ра та культура в навч. закладах України. — 2004. — № 8. — С. 35-39.

Градовський А. І чужому навчайтесь, й свого не цурайтесь : метод. аспекти вивч. укр. літ. у взаємозв'язках із зарубіж. / А. Градовський. — Київ : Софія, 1998. — 255 с.

Джеймс П. Римская цивилизация / П. Джеймс. — Москва : Фаир-Пресс, 2000. — 270 с. — (Грандиозный мир).

Підлісна Г. Антична література для всіх і кожного / Г. Підлісна. — Київ : Техніка, 2003. — 381 с. : іл.

Сафроняк О. Латинський буквар / О. Сафроняк, Б. Чернюк; іл. І. Кравця. — Львів : Світ, 1995. — 119 с. : іл.

⁴ Гаспаров М. Вергілій — поэт будущего: [електронний ресурс] // <http://www.philology.ru/literature3/gasparov-79.htm>

Машина часу. Зупинка: епоха Відродження Три генії трьох народів

Книжкова виставка для читачів-учнів 8-9 класів

I. «На півшляху свого земного шляху...», або Подорож у по- тойбіччя (Італія: Данте Аліг'єрі)

*Хто не знає, Данте, твого горювання,
Той і твого некла страшиного не визнає:
З твого серця вийшли ті оповідання.*

П. Куліш⁵

Алексєєнко О. «Божественна комедія» Данте Аліг'єрі, або Слово, що пододало час : літературознав. дослідж. / О. Алексєєнко ; на обкл. портр. Д. Аліг'єрі роботи В. Касіяна ; ред. Д. С. Андрухів. — Київ : Веселка, 2005. — 29 с. — (Урок літератури).

Ахматова А. Сочинения. В 2 т. Т. 2 : проза; переводы / А. Ахматова; сост. В. Черных. — Москва : Худ. л-ра, 1990. — 483 с. : ил.

Вейфер Р. Данте : роман / Р. Вейфер ; ил. А.Суворова. — Москва : Армада, 1998. — 378 с. — (Великие писатели в романах. Данте).

Данте А. Божественна комедія / А. Данте; пер. з італ. та прим. Є. Дроб'язко; передм. О. Алексєєнко. — Київ : Укрвидавполіграфія, 2013. — 607 с. — Випущено на зам. Держ. ком. телебачення і радіомовлення України за прогр. «Українська книга» 2013 р.

Данте А. И чувство давнее, как прежде ново... / А. Данте; сост. В. Дажина. — Москва : Эксмо-Пресс, 2000. — 334 с. : фотоил., портр.

Євшан М. Критика. Літературознавство. Естетика / М. Євшан ; упоряд., передм. та прим. Н. Шумило. — Київ : Основи, 1998. — 658 с.

Калашников В. Атлас тайн и загадок. Кн. 1 : Великие волшебники, сверхъестественные существа, легендарные царства / В. Калашников ; худож. Н. Ордынский. — Москва : Белый город, 2000. — 223 с. : фотоил.

Султан-Гирей Н. Флорентийский изгнанник : ист. роман времен Данте Алигьери / Н. Султан-Гирей ; худож. В.Чекмарев. —

⁵ http://www.poetryclub.com.ua/metr_poem.php?poem=7910

Ростов-на-Дону : Ростов. кн. изд-во, 1996. — 535 с. : ил. — (Библиотека донской литературы).

Цвейг С. Собрание сочинений : В 4 т. Т. 2 : Нетерпение сердца: роман. Эссе: пер. с нем. / С. Цвейг ; сост. Н. Бунина; худож. Е. Ганнушки ; примеч. С. Ошерова. — Москва : Худ. л-ра, 1983. — 526 с. : ил.

II. Дон Кіхот у житті і в романі (Іспанія: Мігель де Сервантес)

*Ласкавий лицар. Він говорить. Мова
Тече, немов ручай із кристалу.
О, як я слухати його люблю!
Ось він іде, як доля загадкова,
Світ веселити силою жалю,
Скорботою свого святого слова.*

*Р. Даріо. Сонет — Сервантесу.
(переклад з іспанської Д. Павличка)⁶*

Вельбовець Л. За волею небес народився у наш залізний вік, щоб воскресити золотий : роман «Дон Кіхот» — пародія на лицарські романи і трагікомічний епос іспанського життя / Л. Вельбовець // Світ. л-ра (Шк. світ). — 2013. — № 6. — С. 28-30.

Мережковский Д. Акрополь : избр. лит.-критич. ст. / Д. Мережковский ; сост., авт. послесл., коммент. С. Поварцев ; худож. Н. Назарова. — Москва : Книжная палата, 1991. — 351 с. : фотогр., портр.

Пронкевич О. Ідальго хитромудрий, мальований і ляльковий / О. Пронкевич // Всесвіт. л-ра в сучасній шк. — 2012. — № 5. — С. 21-27.

Сен-Виктор Поль де. Боги и люди : новеллы-эссе / Поль де Сен-Виктор ; пер. с фр. М. Волошина ; худож. Ю. Новиков. — Киев : МП «Муза», 1992. — 332 с. : ил. — (Из частных собраний).

Сервантес Сааведра, Мігель де. Вигадливий ідальго Дон Кіхот Ламанчський : роман / Сааведра Мігель де Сервантес; скор. пер. з ісп. М. Іванова ; вступ. сл. Г. Кочура ; післямова Є. Сверстюка ; ілюстр. Г. Доре. — К. : Веселка ; Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. — 351 с. : іл. — (Світовид : бібліотека світової літератури для дітей у 100 томах. Серія 1. Від давнини до Нового часу).

⁶ <http://www.ukrlib.com.ua/books-zl/printthebookzl.php?id=84&bookid=3&sort=0>

Скобельська О. Шляхами Дон Кіхота : вивч. роману Мігеля Сервантеса де Сааведри «Премудрий гідальго Дон Кіхот з Ламанчі» у шк. : посіб. для вчителя /О. Скобельська. — Харків : Ранок : Веста, 2004. — 191 с. — (Б-ка вчителя зарубіж. л-ри).

III. Сміх велетня також великий (Франція: Франсуа Рабле)

*Отак як є. А може бути й гірше,
А може бути зовсім, зовсім зле.
А поки розум од біди не згірк ще, —
Не будь рабом і смійся як Рабле!*
Л. Костенко⁷

Бутромеев В. Детский Плутарх : Средние века / В. Бутромеев. — Москва : ОЛМА-ПРЕСС, 2000. — 495 с. : ил.

Кундера М. Нарушенные завещания / М. Кундера ; пер. с фр. М. Таймановой. — СПб. : Азбука-классика, 2004. — 285 с.

Орлова О. Сніданок для Пантагрюеля : словесне малювання натюрморту за романом Ф. Рабле «Гаргантюа і Пантагрюель». 8 кл. / О. Орлова // Всесвіт. л-ра та культура в навч. закладах України. — 2000. — № 4. — С. 46-48.

50 європейських романов : Краткий универсальный справочник / под ред. А. Ласса, Б. Райта ; пер. с англ. Г. Авакяна, А. Виноградовой и др. — Челябинск : Урал LTD, 1998. — 662 с. — (Сокровищница европейской литературы 16-20 веков).

Рабле Ф. Гаргантюа та Пантагрюель / Ф. Рабле ; пер. зі старофр. та прим. А. Перепаді ; іл. В. Норазяна. — Харків : Бібколектор, 2012. — 634 с. : іл.

Ромен К. 100 персонажей мировой литературы / К. Ромен ; пер. с фр. С. Каюмова, А. Арендаря. — Челябинск : Урал LTD, 1997. — 507 с. — (От античных мифов до комиксов. Персонажи, ставшие легендами).

Скуратівський В. Гіганти — їхній розум, сміх і мова / В. Скуратівський // Зарубіж. л-ра (Шк. світ). — 2008. — № 28. — С. 12-15.

⁷ Костенко Л. Вибране

**Матеріали до слайд-презентації книг-ювілярів 2015 року
для читачів-учнів 5-7 класів**

Е. Распе. «Пригоди барона Мюнхаузена» — 230 років

Люстрації: <http://lgroutes.com/fairytales/munhausen.htm>

Відеоуривок: Той самий Мюнхаузен = Тот самий Мюнхаузен [1979] : [електронний ресурс]: за мотивами однойменної повісті Е. Распе / реж. М. Захаров; сцен. Г. Горін; оператор В. Нахабцев ; комп. О. Рибніков; в ролях О. Янковський, І. Чурікова, О. Корнева, О. Абдулов. — [Мосфільм, 1979]. — 1 сер.: Електрон. відеодані (1 файл: 1 год. 10 хв. 45 с). — Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=OWB4k-YXJUM>, вільний. — Назва з екрана. — Рос. мова. — Канал користувача Киноконцерн Мосфільм на Youtube. — 01 хв. 03 с. – 02 хв. 24 с.

Текст 1: «Шановні друзі! Нехай моя історія стане Вам за добрий приклад, особливо коли почнете розповідати неймовірні (з точки зору слухачів!) історії. Щоб не потрапили вони до рук якогось невдахи-письменника, і він здобуде собі славу, а вас ославить на усі віки! І марно згодом доводити, що ти — найправдивіша людина на світі! Завжди Ваш, Фрідріх Ієронім фон Мюнхаузен».

Текст 2: Герой був брехуном і вигадником, а автор — Еріх Распе — цілком серйозною людиною. Вченим — археологом та філологом. Автором ряду творів, присвячених давній скандинавській поезії. Одним із перших, хто звернув увагу на Біблію як твір світової літератури. І раптом — Мюнхаузен! І слава на віки! Неймовірно!

Відеоуривок: Той самий Мюнхаузен = Тот самий Мюнхаузен [1979] : [електронний ресурс]: за мотивами однойменної повісті Е. Распе / реж. М. Захаров; сцен. Г. Горін; оператор В. Нахабцев ; комп. О. Рибніков; в ролях О. Янковський, І. Чурікова, О. Корнева, О. Абдулов. — [Мосфільм, 1979]. — 1 сер.: Електрон. відео-дані (1 файл: 1 год. 10 хв. 45 с). — Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=OWB4k-YXJUM>, вільний. — Назва з екрана. — Рос. мова. — Канал користувача Киноконцерн Мосфільм на Youtube. — 20 хв. 26 с. – 21 хв. 20 с.

Люстрації: <http://www.wonderland-alice.ru/pictures/>

Текст 1: Ця книга має точну дату народження — 4 липня 1862 року, п'ятниця. Саме тоді професор математики Чарльз Доджсон здійснив чудову прогулянку із трьома сестрами Ліддел: Лоріною, Алісою та Едіт. І оскільки дівчатка у три голоси почали вимагати казку (дуже цікаву, і обов'язково — про них самих, та ще й про самого оповідача), то майбутньому Льюїсу Керролу нічого не залишалося, як вигадувати історію про те, як мала Аліса побігла за білим кроликом, впала у нору і...

Текст 2: Уривок із книги: «Аліса нітрохи не забила і швидко схопилася на ноги. Підвела голову догори — там усе тонуло в темряві; зате попереду виднів ще один довгий коридор, і в ньому миготіла, швидко віддаляючись, постать Білого Кролика. Гаятись не можна було й хвилини — Аліса як вітер помчала за ним і ще встигла почути, як він проказав, звертаючи за ріг:

- Ох, бідні мої вушка! Мої вусики! Як же я запізнююсь!»

Відеоуривок: Аліса у Країні Чудес = Аліса в Стране Чудес [1981]: [електронний ресурс]: за мотивами однойм. кн. Л. Керрола. — реж. Є. Пружанський ; сцен. Є. Загданський ; худож.-постанов. Г. Уманський, І. Смірнова; комп. Є. Птічкін ; ролі озвучували Р. Плятт, В. Неєлова, В. Невінний. — Електрон. відеодані (1 файл: 31 хв. 24 с.). — [Київнаучфільм, 1971]. — Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=4H5yLScZBgk>, вільний. — Назва з екрана. — Рос. мова. — Канал користувача ukrainima на Youtube. — 02 хв. 06 с. — 04 хв. 05 с.

Текст 3:

...Не обрывается сказка концом.
Помнишь, тебя мы спросили вначале:
Что остается от сказки потом —
После того, как ее рассказали?
Может, не все, даже съев пирожок,
Наша Алиса во сне разглядела.
А? Э... Так-то, дружок,
В этом-то все и дело.

В. Высоцкий

Ілюстрація:

https://ru.wikipedia.org/wiki/Серебряные_коньки#mediaviewer/File:Edge_Stahl_-_Les_Patins_d_argent_page_10.jpg

Текст 1. «Багато років тому в Голландії погожого грудневого ранку двоє бідно вдягнутих дітей стояли на березі закритого каналу. Сонце ще не зійшло, але сіра завеса на обрії вже розірвалась, і її краї зарум'янилися, осяяні малиновим світлом нового дня... Гладенькою, немов скло, кригою часом пробігали люди на ковзанах... Тим часом, хлопчик і дівчинка (вони були братом і сестрою), хекаючи, намагалися прив'язати собі щось до ніг — не ковзани, звичайно, ні, а просто дерев'яні полозки, грубо обтесані донизу, із дірками, крізь які були просилені ремінці із сирцевої шкіри».

Текст 2. Це зимова книжка... Її треба читати обов'язково взимку, особливо тоді, коли за вікном тихо падає сніг... Це книга із драматичними подіями та щасливим кінцем. Читання буде доречним напередодні Різдва або Нового Року, або Святого Миколая, якого, до речі, діти Голландії 19 сторіччя чекали із таким самим нетерпінням, як і українські... А ще у цій книзі є подорож Голландією на ковзанах по каналу (певно, не відмовитесь!), таємниці, розгадки, і... срібні ковзани — приз на великих ковзанярських змаганнях. Хто ж його отримає?

Відеоривок: Ганс і срібні ковзани: [електронний ресурс]⁸ // 38 хв. 24 с. – 42 хв. 26 с.

Ж. Верн. 20000 льє під водою — 145 років

Ілюстрації:

<http://lib.rus.ec/b/107383/read>

<http://oldrawing.livejournal.com/12675.html>

Кадри із фільму «Капітан Немо»

<http://www.kino-teatr.ru/kino/movie/sov/2907/foto/>

Текст 1: Колись Жуль, хлопчик із Франції 19 ст., мріючи про подорожі, втік з дому, влаштувавшись юнгою на кораблі. Подорож та була недовгою — батьки повернули юного мандрівника додому. Але він виріс, ніхто не заважав йому мандрувати, сидючи за письмовим столом. І зазирати навіть туди, куди у ті роки не могли діс-

⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=GKokluJ9HD4>

татися ні вчені, ні мандрівники... Але зараз, коли вже давно позбувалися і стали звичними передбачення великого французького письменника-фантаста — чому ми його читаємо з таким же захопленням, як і сто років тому?

Текст 2: — Граф, — сказав Ваня. — Ты вот живешь на свете столько лет. Столько видел и помнишь. Неужели так было всегда? Стрельба, стрельба, стрельба...

— Всегда, — сказал дед. — Всем заправляют политики. То есть те, кто очень любит власть. Больше, чем тайны мироздания, творчество и радости человеческих отношений...

— Граф, а что делать?.. Ну, чтобы не становилось все хуже?..

Дед усмехнулся:

— Любовь Петровна тебе сегодня объяснила: мальчики должны больше читать Жюль Верна...

— Граф, я ведь серьезно...

— И я...

(В. Крапівін. Уривок із роману «Гваделорка»)

Відеоривок: Капітан Немо = Капитан Немо [1975]: [електронний ресурс]: за мотивами романів Ж. Верна «20000 лье під водою» і «Паровий дім»/ реж. В. Левін; сцен. В. Левін, Е. Смірнов; оператор Ф. Сільченко; комп. О. Зацепін; в ролях В. Дворжецький, Ю. Родіонов, М. Кононов, В. Талашко та ін. — [Одеська кіностудія, 1979]. — 1 сер.: Електронн. відеодані (1 файл: 1 год. 13 хв.). — Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=RWPyeiiyBJM>, вільний. — Назва з екрана. — Рос. мова. — Канал користувача Agency of Internet Rights на Youtube. — 51 хв. 45 с. – 54 хв.25 с.

І. Франко. «Лис Микита» — 125 років

Ілюстрації:

<http://ua-graphics.livejournal.com/89892.html>

Відеоривок: Лис Микита [2007]: [електронний ресурс]: за мотивами однойменної казки І. Франка / реж. М. Яремко, комп. М. Скорик; ролі озвучували В. Дорожинський, В. Кметик, В. Мазур, А. Паламаренко. — Київ: Фрески, 2007.

1 сер.: Електронн. відео-дані (1 файл: 53 хв. 19 с.). — Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=VpROIamhDyU>, вільний.

— Назва з екрана. — Укр. мова. — Канал користувача Firtka на Youtube. — 01 хв. 25 с.- 02 хв. 25 с.

Текст 1: «Ся віршована казка, яку ви, дорогі браття, певно вже читали, над котрою дехто, може, тільки сміявся, а дехто, може, й глибше задумався, міркуючи, що у нас, між хрещеними людьми не одно таке діється, про яке тут у казці розказано, — се не моя видумка, а має свою історію...». (Іван Франко). **Текст 2:** Лис — давній герой народних казок усіх часів і народів. Звісно, Іван Франко, який добре знав, що було у ті часи, «коли ще звірі говорили», був знайомий і з рудим прикарпатським шахраєм Микитою і його приятелями та ворогами. Отак і з'явилася поема, цікава як малокам, так і дорослим, бо в ній багато філософських думок, афоризмів, крилатих висловів та приказок. Поряд із шевченківським «Кобзарем», франківський «Лис Микита» є однією із найпопулярніших українських книг.

Текст 3: Афоризми від «Лиса Микити».

А вважай на ту падлюку,
Щоб не вдрав яку він штуку,
Бо то, брате, хитрий звір!

А назустріч небезпеці
Ліпше вийти, ніж в кутку
Дождатись на себе грому!

В нас підмога лиш одна єсть —
Се розумна голова.

Де Бурмило — цар народа,
Там пропала честь, свобода,
Голос правди занімів.

Знай же, пане, біль мій тайний!
Я не єсть Баран звичайний,
Я — овечий патріот!
Думка в мене — розбудити
І з неволі слобонити
Весь овечий наш народ.

Лис іде, як мокра курка,
Вовк Неситий ззаду штурка,
А Медвідь веде за шнур.

Тут одна лиш стежка бита
Вас до правди доведе.

Хто ж то бачив, щоб наука
Йшла до голови без бука?

Що нам воля?
Вовк поїсть нас серед поля,
Нам про волю думать гріх!

Текст 3:

Цікаві факти: Лис Микита — не лише герой Франкової казки. Це...

- український публіцистичний журнал 1980-х років;
- тризірковий готель у гірськолижному курорті Славське;
- м'яка іграшка.

А також,

- у книзі Тараса Кінько «По секрету всьому світу», Лис Микита — «Відомий у всьому Прикарпатті шахрай»;
- український виконавець популярних пісень Юрко Юрченко виконує пісню про Лиса Микиту;
- у «Живому Журналі» ведеться щоденник фарбованого Лиса;
- Микиті присвячено безліч творчих переробок, як, наприклад, настінне панно художниці Лілії Куденко «Лис Микита з дружиною» або flash-анімація художника-аніматора Михайла Яремка.

А. Ліндґрен. «Пенні Довганячуха» — 70 років.

Ілюстрація:

<http://www.moscowbooks.ru/book.asp?id=575810&v=1>

https://vk.com/album-38889321_173603409?act=comments

Текст 1: Щоб втішити і розважити хвору доньку, її матуся може виконати будь-яку забаганку: навіть розповісти про дівчинку із дуже довгим ім'ям (скорочено — Пеппі Довгапанчоха). Аж раптом вона сама ламає ногу — теж мало приємного! Але коли ще записати вигадані історії про руду фантазерку? Навіть не підозрюючи, що ця казка виявиться до душі усім дітям світу!

Текст 2: Із щоденника Пеппі: «Я не хотіла дорослішати! Ніколи! Адже дорослі люди ніколи не радіють, а лише думають про свою нудну роботу, модні убори і прибит... прибут... якісь там податки! Мені вже 70 років, але я, як і раніше, лишилася дівчинкою із рудими кісками і в різних панчохах, і досі живу у віллі Хованка і граюся із Томмі та Анікою... Так, я, може, і невихована, але маю добре серце! І жодній дитині я не зашкодила за ці роки, жодну не зрадила!»

Відеофрагмент: Пеппі Довгапанчоха = Пеппи Длинныйчулок [1984] : [електронний ресурс]: за мотивами однойменної повісті А. Ліндгрена / реж. М. Мікаелян; сцен. М. Мікаелян; оператор А. Княжинський; комп. В. Дашкевич; в ролях С. Ступак, Ф. Ступов, С. Щелова, Т. Васильєва та ін.— [Мосфільм, 1984].

2 сер.: Електрон. відео-дані (1 файл: 1 год. 03 хв. 07 с.). — Режим доступу: <http://cinema.mosfilm.ru/films/film/Peppi-Dlinnyy-chulok/peppi-dlinnyy-chulok-1/>, вільний. — Назва з екрана. — Рос. мова. — 57 хв. 30 с. — 59 хв. 12 с.

Літературні ігри для конкурсу «Суперчитач»

*Для читачів різних вікових категорій***«Я в морі книг як риба в воді»***Літературна рибалка (перший тур)*

Обладнання: Три великих коробки або інші ємності для «риб» («ставок», «озеро», «море»), «вудки», «риба» різних розмірів з номерами⁹.

Умови: Кількість «рибалонок» не повинна перевищувати 20 читачів, щоб у кожного із них був шанс упіймати якомога більше рибок. За три хвилини «рибалки» по черзі мають упіймати певну кількість «рибок» і відповісти на питання за певними номерами, тобто «продати рибу» ведучому-бібліотекарю. Якщо відповідь на питання дається одразу («свіжа рибка») — нараховується більша кількість балів, якщо із підготовкою («юшка») — меншою. При підготовці «юшки» читач може користуватися бібліотечним фондом або Інтернетом («ціна» риби подається у преїскуранті). У разі невірної відповіді бали не нараховуються. «Золота рибка» — за вірну відповідь кількість балів подвоюється (у розробці ці питання виділені жирним шрифтом). До наступного туру слід відібрати 9 учасників за кількістю балів.

Знов за рибу гроші*Преїскурант гри*

	<i>Плотвичка, пічкур, чорно- морська бара- булька</i>	<i>Карась, окунь, ставридка</i>	<i>Йорж, ляц, камбала</i>	<i>Сом, щука, катран</i>
Свіжа рибка (бліц-відповідь)	10	18	30	50
Юшка (відповідь із підготовкою)	5	9	15	25

⁹ Як зробити знаряддя для «рибалки», можна подивитися на сайті:

<http://www.livemaster.ru/topic/889401-udochka-dlya-fetrovoj-rybalki-svoimi-rukami>

Ставок
(для читачів-учнів 1-4 класів)

Плотвичка

1. Хто написав казку про золоту рибку? (*О. Пушкін*).
2. Як звали головного героя казки «За щучим велінням»? (*Ємеля*).
3. Де ловив рибу вовк із казки «Лисичка-сестричка та сірий вовк»? (*В ополонці*).
4. Який «одяг» носить риба? (*Луска*).
5. Як називаються риб'ячі діти? (*Мальки*).
6. Без чого не може жити риба? (*Без води*).
7. Відгадати загадку:
У мулі він ховається, в сметані смажиться. (*Карась*).
8. Відгадати загадку:
Я ж не звір, а просто риба,
Хоч зубів у пащі тьма.
В мене є єдина хиба –
Друзів змалечку нема! (*Акула*)
9. Хто написав оповідання «Карасик»? (*Микола Носов*).
10. Де перебував головний герой казки «За щучим велінням»? (*На печі*).
11. Що приказував герой казки «Лисичка-сестричка та сірий вовк», коли ловив рибу хвостом? (*«Ловись, рибко, велика-превелика»*).
12. Чим дихає риба? (*Зябрами*).
13. Як називається будиночок для риб? (*Акваріум*).

Карась

1. **На який предмет поміняли карасика в однойменному оповіданні Миколи Носова? (*На свисток*).**
2. Відгадати загадку:
Вудки лиш позакидали,
Щось одразу упіймали.
Рибонька нівроку,
ну а зветься ... (*окунь*).
3. Чим спіймав старий золоту рибку із казки Пушкіна? (*Неводом*).
4. Як звали коропа із казки Отфріда Пройслера «Водяничок»? (*Цитрінус*).
5. Із якої казки уривок:
Довго ждав старий біля моря,
Не діждався, пішов він додому.

Глянув — аж перед ним землянка,
На порозі сидить його баба,
Перед нею — розколоті ночви.

(«Казка про рибака та рибку» О. Пушкіна).

6. Хто автор казки «Кіт-риболов?» *(Володимир Сутєєв).*
7. Питання-жарт: Чому море солоне? *(Тому що у ньому оселедці плавають).*
8. Якою голкою не можна шити? *(Риба-голка).*
9. Який меч не можна гострити? *(Рибу-меч).*
10. Із якою рибою краще уникати зустрічі? *(Із акулою).*
11. Відгадати загадку:
Кинув не палку, піймав не галку,
Скубу не пір'я, їм не м'ясо. *(Риба).*

Йорж

1. Відгадати загадку:
Стась закинув вудку в річку,
піймав рибку невеличку.
Та пустив її з руки,
бо кусались плавники. *(Йорж)*
2. Скільки разів ходив до моря старий із казки Пушкіна? *(5).*
3. Відгадати загадку: Чорну гадюку візьму я в руку — вона не вкусить. *(В'юн).*
4. Відгадати загадку:
Щоб рибину цю піймати,
Слід її нагодувати,
Наварити бараболі
І гороху, що у полі... *(Корон).*
5. Питання із підказкою: Хто написав казку «Риб'ячий дім», а також книги «Лісова газета» і «Чий ніс краще»? *(В. Біанкі).*
6. Який бичок не вміє мукати? *(Риба бичок).*
7. Якого кольору були рибки у «Казці про різнокольорових риб»? *(Біла, червона, синя, жовта).*

Сом

1. Відгадати загадку:
Ляже й спить на глибині
З шаром мулу на спині,
Тільки вуса повертає,
Що навколо — все він знає! *(Сом).*

8. Якою рибою не можна пиляти дрова? (*Риба-пилка*).
9. Відгадати загадку:
В річці риба проживає —
Довгу морду вона має,
Гострі зуби, хижу вдачу —
В річці всі від неї плачуть.
У ставку найбільша злока —
Це зубаста хижа... (*Щука*).
10. Як звали шуку-злодійку у казці В. Рутківського «Бухтик із тихого затону»? (*Зубатка*).
11. Для чого водяник Барабула із казки В. Рутківського «Бухтик із тихого затону» мріяв перетворитися на рибку? (*Щоб вільно мандрувати*).
12. Які риби згадуються у казці «Чому риби мовчать»? (*Карась і щука*).
13. Чи правильно казати «чудо-юдо риба кит»? (*Ні, бо кит — це не риба*).
14. Чи живуть у морі коні, собаки, півні, їжаки? (*Так, є риби — морський їжак, морський півень, морський коник, морська собачка*).
15. Відгадати загадку: Крила є та не літає, ніг нема, а не доженеш, зуби є та не порухуєш. (*Щука*).

Озеро
(для читачів-учнів 5-7 класів)

Пічкур

1. Доповнити прислів'я: Дешева риба... (*дешева й юшка*).
2. У якій казці «риби, великі й маленькі, мелькають між гіллям, зовсім так, як у нас у повітрі пташки». («*Русалонька*»).
3. Яку першу рибку спіймав Ява на безлюдному острові у романі В. Нестайка «Тореадори з Васюківки»? (*Пічкура*).
4. Доповнити прислів'я: Риба гние... (*від голови*).
5. Питання-жарт: Чому риби мовчать? (*Тому що у воді важко говорити*).
6. Чи вміють риби літати? (*Так, це летючі риби*).
7. Доповнити прислів'я: Щоб рибку їсти... (*треба в воду лізти*).
8. Яка наука вивчає риб? (*Іхтіологія*).
9. Як можна сказати про людину, яка нічого не говорить? («*Мовчить, як риба*»).
10. Доповнити прислів'я: Рибак рибака... (*бачить здалека*).

11. Про кого говорять «ні риба, ні м'ясо»? (Про людину, яка не має видатних здібностей та чітко вираженої життєвої позиції).

Окунь

1. Доповнити прислів'я: Ми з тобою... (Як риба з водою).
2. Із якою рибою впряглися у віз лебідь і рак з байки Л. Глібова? (Із щукою).
3. Яка реально існуюча рибка є золотою? (Карась).
4. Яка риба є найотрутішою? (Бородовчатка).
5. Доповнити прислів'я: Не вчи рибу... (плавати).
6. Доповнити прислів'я: Риба псується з голови, ... (Але чистять її з хвоста).
7. Яка риба відіграла вирішальну роль у долі капітана Гранта у романі Жуля Верна? (Акула або риба-молот, яка проковтнула пляшку із затискою).
8. Доповнити прислів'я: Битися, як... (риба об лід).
9. У якому романі Жуля Верна герої полюють на морське чудовисько? («20000 льє під водою»).
10. Хто є автором оповідання «Як спіймали розбишаку»? (Григор Тютюнник).
11. Яка риба виробляє достатньо світла, щоб читати? (Анчоус).
12. Яке значення фразеологізму «Знов за рибу гроші»? (Повторювати, наполягати на чому-небудь).
13. Чи існують у підводному світі сонце та місяць? (Так, риба-сонце і риба-місяць).

Дин

1. Доповнити прислів'я: Нема над рибу... (лишину), над м'ясо свинину.
2. Доповнити прислів'я: Неспіймана риба... (завжди велика).
3. Яку чарівну властивість мала срібна рибка у повісті В. Крапівіна «Казки про рибалок та рибок»? (За її допомогою герої могли мандрувати у часі).
4. Яку рибу ловили Данило і Кузько в оповіданні Григора Тютюнника «Як спіймали розбишаку»? (Сома).
5. Хто є автором казки «Говорюща риба»? (Емма Андівська).
6. Які риби доводять, що життя — це рух? (Скумбрія і анчоус, які гинуть, коли перестають рухатися).
7. Доповнити прислів'я: Аби риба, ... (а хліб буде).

8. Доповнити прислів'я: *(Спереду невода)*... рибу не ловлять.
9. Доповнити прислів'я: *Всяка риба гарна... (коли на гачок іде)*.
10. Яка рибка була замість серця у героя повісті Владислава Крапівіна «Літо скінчиться не скоро?» *(Червоний вулеахвост)*.
11. Яка риба називається так, як країна у Південній Америці? *(Аргентина)*.

Шука

1. Доповнити прислів'я: *На те шука в річці... (щоб карась не дрімав)*.
2. Яку «кару» присудили щуці у однойменній байці Леоніда Глібова? *(Кинули у річку)*.
3. Питання з підказкою: Який відомий російський письменник є автором книги про рибалку? (також це автор казки «Червоненька квіточка»). *(Сергій Аксаков)*.
4. Впізнати твір за уривком: «...Риба загинула — це сумно. Однак кожен мусить раніше чи пізніше вмирати. І, як на мене, горе рибалки з приводу загибелі приятеля навіть сумніше, ніж сама смерть риби. Та вмирати, за все життя не почувши голосу риби, — це справді найгірше, що може трапитися людині». *(Е. Аудієвська. «Говорюча риба»)*.
5. Чи може морська лисичка полювати на морського зайця? *(Ні, морська лисичка — це риба завдовжки 20-30 см, а морський заць — це ссавець сімейства тюленів довжиною 2,5 м)*.

Море

(для читачів-учнів 8-9 класів)

Барабулька

1. Зябра якої риби були пересаджені людині-амфібії у романі О. Беляєва? *(Акули)*.
2. Добре ловити рибу... *(в каламутній воді)*.
3. Не буде риба... *(раком)*.
4. Риба глядить, де глибше... *(чоловік - де краще)*.
5. Скількома рибками Ісус Христос нагодував величезний натовп людей? *(Двома)*.
6. Назвіть автора та назву повісті американського письменника про старого рибалку. *(Е. Хемінгуей, «Старий та море»)*.
7. Яку ціну був готовий заплатити рибалка із казки Оскара Уайльда за одруження із Морською Дівою? *(Власною душею)*.

8. Який роман Віктора Гюго присвячений рибалкам? (*«Трудівники моря»*).
9. Який вітрильник плаває без вітрил? (*Риба-вітрильник*).
10. Чи може ревіти риба білуга? (*Ні, вислів «ревіти білугою» стосується не до риби, а до кита білухи*).
11. Яка назва риби виникла від назви органу зору? (*Окунь*).
12. Друга назва риби барабульки. (*Султанка*).

Ставрида

1. У якому морі рибалив герой повісті Е. Хемінгуея? (*В Атлантичному океані*).
2. Із якого твору уривок: «А коли ми ото часом наловимо волоком чи топчійкою риби і принесемо до куреня, він, усміхаючись, докірливо хитав головою і промовляв з почуттям тонкого жалю і примиренності з бігом часу: «А-а, хіба це риба! Казна-що, не риба. От колись була риба, щоб ви знали. Ото з покійним Назаром, хай царствує, як підемо було...». (*О. Довженко. «Зачарована Десна»*).
3. І риби наловить... (*і ніг не замочить*).
4. Яка риба є героєм сатиричної казки російського письменника М. Салтикова-Щедріна? (*Пічкур*).
5. Коли в Україні святкується день рибалки? (*У другу суботу липня*).
6. Як називається промислове риболовецьке судно? (*Траулер*).
7. Яку рибу штучно розводять у ставках? (*Дзеркального коропа*).
8. Скільки важить найлегша у світі рибка? (*2 міліграма*).

Камбала

1. Продовжити прислів'я: Легше рибу з'їсти... (*як піймати*).
2. Продовжити прислів'я: На безриб'ї... (*і рак риба*).
3. Про яку рибу йде мова в оповіданні В. Астаф'єва «Цар-риба»? (*Осетр*).
4. Які риби згадуються у мисливських усмішках Остапа Вишні? (*Короп, сом, щука*).
5. Питання із підказкою: Яка риба поїдає свій «нічний одяг» (підказка: так же зветься і різнокольоровий птах). (*Риба-пануга*).
6. Хто є автором української балади «Рибалка»? (*П. Гулак-Артемовський*).
7. Назвіть автора і назву роману американського письменника, герої якого полюють за білим китом. (*Г. Мелвілл. «Мобі Дік»*).

8. Які апостоли — учні Ісуса Христа — були рибалками? (*Петро, Андрій, Іоанн, Яків*).
9. Який спосіб ловити карасів описав Юрій Коваль в оповіданні «Карасі»? (*За допомогою корзинки з дірками*).
10. Чи існує у природі срібна риба? (*Так, біля берегів Нової Зеландії*).
11. У якій країні риба була символом щастя і достатку? (*У Стародавньому Китаї*).
12. На якому боці знаходяться очі камбали? (*На правому*).

Кампан

1. Продовжити прислів'я: Велика риба... (*в великій воді сидить*).
2. Продовжити прислів'я: І риба співала б..., (*коли б голос мала*).
3. Продовжити прислів'я: Лякали шуку... (*що в озері її топтати будуть*).
4. Хто живе у ставку, описаному Остапом Вишнею: «Серед лісу ставок, очеретом з одного боку прикрашений...І якесь так воно вийшло, що з одного берега у ставок сосни заглядають, а з другого, протилежного, — дуби... Ліворуч над ставком — гребля, а праворуч — луки прослалися, з зеленими кущами, з вербами, з густою-густою травою». (*Короти*).
5. Назвіть оповідання А. Чехова про невдалу рибалку. (*«Налим»*).
6. Яка риба є емблемою японських самураїв? (*Корон*).
7. Скільки риб виловили апостоли, коли Христос велів їм закинути сіті? (*153*).
8. У якому озері водиться риба, яка тане на сонці? (*Байкал*).

«Література+математика»

Літературний тур

(другий тур)

Обладнання: Мішень із трьома колами (великим, середнім і малим), лук, пронумеровані стріли.

Умови гри: «Стрільці» навмання беруть пронумеровані стріли і по черзі стріляють у мішень. В залежності від того, у яке коло потрапляє стріла, відповідають на питання і за вірну відповідь отримують певну кількість балів. (Мале коло — 10 балів, середнє — 20 балів, велике — 30 балів). За невірну відповідь бали

не зараховуються. Чим менше коло, тим простіше питання. До наступного туру повинно лишитися 6 стрільців.

Питання для читачів-учнів 1-4 класів

Мале коло

1. Хто жив у бабусі — один білий, другий сірий? (*Два веселих гуся*).
2. Вгадати назву казки «Білосніжка...» (*і сім гномів*).
3. Відгадати загадку: Головата, джанджуриста, сорочок наділа триста, а нога одна. (*Кануста*).
4. Яка оцінка існує лише у повісті В. Нестайка про 4 «Б»? (*Одниця з обманом*).
5. Коли відбуваються події казки «12 місяців»? (*На Новий рік*).
6. Скільки розбійників було у Алі-Баби? (*Сорок*).
7. Скільки пригод пережили Барвінок і Ромашка? (*100*).
8. Скільки дітей мала бідна удова із казки Марка Вовчок? (*10*).

Середнє коло

1. Відгадати загадку: Має шкір сім, витискає сльози всім. (*Цибуля*).
2. Яке число об'єднує товстунів, поросят і ведмедів? (*3*).
3. Якого кольору були носи у героїв казки «Два морози»? (*Синього і червоного*).
4. Відгадати загадку: Шість ніг, дві голови, один хвіст, четверо очей, два носи. (*Вершник на коні*).
5. З якої казки уривок: «Лисичка узяла сир і розламала його. Та розламала головку так, щоб один шматок був більше іншого. Ведмежата зразу помітили: — Цей більше!» (*«Двоє жадібних ведмежат»*).
6. Скільки козенят захопив вовк із казки «Вовк і семеро козенят»? (*Шість, бо одне сховалось*).
7. Скільки історій містить казка Г. Андерсена про снігову королеву? (*Сім*).
8. Відгадати загадку: Два брати, обидва Кіндрати, через дорогу живуть, один одного не бачать. (*Очі*).

Велике коло

1. Які тварини згадуються у народній пісеньці «Два півника»? (*Півники, курочки, цап, коза, козенятко, вовк*).
2. Назвати твори Всеволода Нестайка, у назві яких є числа? (*Скринька з секретом, або Таємниці квартири номер сім, Одн-*

ниця з обманом, П'ятірка з хвостиком, Тасманиця трьох невідомих, Незнайомець із тринадцятої квартири, Дивовижні події в 6 «Б», Супутник «Ліра-3»).

3. Автор казки «Двічі по два дорівнює кульбабці». (Ірина Жиленко).
4. Скільки історій про Марійку і Тюпу написала Ірина Старицька? (12).
5. Скільки разом важили Дениско і Мишко із оповідання В. Драгунського «Рівно 25 кіло»? (49,5 кг).
6. У якій книзі М. Носова про Незнайку подається зріст, об'єм голови та довжину носа головного героя? («Незнайко на Місяці»).
7. Як звали героїню казки Оксани Іваненко «Три бажання»? (Зіна).
8. Розшифрувати назву російської народної казки: 7-7-Е-О-Н-І-В. («Сім Сімеонів»).

Питання для читачів-учнів 5-7 класів

Мале коло

1. Скільки днів із свого життя описує Іван Борондук у повісті Івана Андрусяка? (Вісім).
2. Скільки подвигів здійснив Геракл? (12).
3. Як звали п'ятнадцятилітнього капітана із роману Жуля Верна? (Дік Сенд).
4. Вгадати загадку: Барилко без обручів, без дна, а в нім два сорти вина. (Яйце).
5. Яка цифра найчастіше повторюється у казках? (3).
6. Скільки потів сходить під час напруженої роботи? (Сім).
7. Якою дорогою обходять небажану людину? (Десятою).
8. Що важче: сто кілограмів пір'я, сто кілограмів заліза чи один центнер зерна? (Однаково).

Середнє коло

1. Хто є автором казки «Два сини»? (Марко Вовчок).
2. За якою повістю Кіра Буличова був знятий фільм «Гостя із майбутнього?» («Сто років тому вперед»).
3. Назвіть книги Жуля Верна, у яких є числа? («П'ять тижнів на повітряній кулі», «20 000 льє під водою», «П'ятнадцятилітній капітан», «Навколо світу за 80 днів»).
4. Письменник-фантаст, автор повісті «Мільйон і один день канікул». (Євгеній Велістов).
5. Назвіть книгу, у якій є порода собак і число. («101 долматинець»).

6. Назвіть автора книг «Тридцять три — нос утри», «Семь фунтов брамсельного ветра», «Трое с площади Карронад» (*Владислав Крапивін*).
7. Які книги написав професор математики Чарльз Доджсон? (*«Аліса у Країні Чудес», «Аліса у Задзеркаллі»*).
8. Скільки голубів потрібно було знайти Васі Куролесову із повісті Юрія Ковалія? (5).

Велике коло

1. У назві якої відомої збірки східних казок є два числа? (*«Тисяча і одна ніч»*).
2. Скільки метрів має морська миля? (1854).
3. Що об'єднує оповідання англійського письменника Джеймса Олдріджа і казку Ганса Христіана Андерсена про маленьку дівчинку? (*Дюйм — одиниця виміру довжини, яка дорівнює 2,54 см*).
4. Скільки коштував комод Чиппендейла у повісті Рональда Даля? (10 000 фунтів).
5. Скільки героїв у циклі повістей Енід Брайтон. (*П'ять*).
6. Скільки п'ятниць може бути у тижні? (*Сім*).
7. Яке колесо непотрібне у возі? (*П'яте*).
8. Як за допомогою п'яти одиниць одержати 100? (*111-11=100*).

Питання для читачів-учнів 8-9 класів

Мале коло

1. Скільки головних героїв у романі О. Дюма про мушкетерів? (*Чотири*).
2. Назвіть професії двох капітанів із роману В. Каверіна. (*Моряк і льотчик*).
3. Скільки стільців шукали герої роману Іллі Ільфа та Євгенія Петрова? (12).
4. Який роман Габрієля Маркеса є найвідомішим? (*«Сто років самотності»*).
5. У якій відомій комедії Михайла Старицького є число? (*«За двома зайцями»*).
6. Як можна назвати число 12? (*Дюжина*).
7. Скільки треба ластівок, щоб пришла весна? (*Більше однієї*).
8. Хто є автором комедії «Дванадцята ніч»? (*Вільям Шекспір*).

Середнє коло.

1. Який український письменник є автором повісті «Дві московки»? (*І. Нечуй-Левицький*).
2. Вздовж алеї ростуть 10 дерев. Між ними стоять лавки. Скільки є лавок? (*9*).
3. Скільки Толстих налічує російська література? (*Трьох*).
4. Скільки років минуло між пригодами мушкетерів у романі О. Дюма? (*Двадцять і десять*).
5. Як назвав Тарас Шевченко поетичну збірку періоду заслання? (*«Три літа»*).
6. Хто був четвертим у човні у повісті англійського письменника Джерома-К-Джерома? (*Собака*).
7. Назвіть романи братів Стругацьких, у назві яких є числа. (*«Сказка о Тройке», «Полдень, XXII век», «За миллиард лет до конца света», «Пять ложек эликсира», «Шесть стичек», «Отягощенные злом, или Сорок лет спустя»*).
8. Скільки правил чарівника нараховують книги американського письменника-фантаста Террі Гудкайнда? (*11*).

Велике коло.

1. У назві яких творів Еріха Ремарка, Антона Чехова, Тараса Шевченка, Джеральда Даррела, Григора Тютюнника є одна і та ж сама цифра? (*«Три товарищі» Е. Ремарка, «Три сестри» А. Чехова, «Три літа» Т. Шевченка, «Три квітка до Едвенчер» Д. Даррела, «Три зозулі з поклоном» Григора Тютюнника*).
2. Назвіть романи українських письменників із цифрою «4». (*М. Стельмах «Чотири броди», Ю. Яновський «Чотири шаблі»*).
3. Під якою назвою було опубліковане оповідання Олександра Солженіцина «Щ-854»? (*«Один день Івана Денисовича»*).
4. Хто є автором роману «І один у полі воїн»? (*Юрій Дольд-Михайлик*).
5. Сучасна англійська письменниця, автор повісті «Тринадцята казка». (*Діана Сеттерфільд*).
6. Яка помилка є у назві роману Рея Бредбері «451 градус за Фаренгейтом»? (*Температура горіння паперу насправді 450 градусів*).
7. Дія якого роману Д. Оруелла відбувалася тридцять один рік тому? (*«1984»*).
8. Як називається одна із книг Біблії? (*«Книга чисел»*).

Біг із низького старту

*Літературний крос
(третій тур)*

Обладнання: прапорці, конверти з питаннями.

Умови: У грі беруть участь шість учасників, отже три пари, які формуються шляхом жеребкування. Пари бігунів по черзі біжать три дистанції від одного прапорця до іншого, де отримують від ведучого конверти з питаннями з творчості письменників-ювілярів 2015 року. На першій дистанції потрібно дати відповідь протягом однієї хвилини, на другій — протягом двох хвилин, на третій — трьох, на фініші — протягом п'яти хвилин. За вірну відповідь надається певна кількість балів (якщо учасник відповідає одразу, то кількість балів подвоюється), за три невірні відповіді учасник покидає гру. У фінал гри за кількістю балів повинно вийти три гравця.

Питання для учнів 1-4 класів

Старт. Назвати автора. Бліц-вікторина (5 балів)

1. «Снігова королева» (*Ганс Христіан Андерсен; Шарль Перро*).
2. «Пітер Пен» (*Памела Треверс; Джеймс Метью Баррі*).
3. «Гензель і Гретель» (*Ганс Христіан Андерсен; брати Грімм*).
4. «Ріккі-Тікі-Таві» (*Редьярд Кіплінг; Алан Мілн*).
5. «В Країні Сонячних Зайчиків» (*Всеволод Нестайко; Лариса Письменна*).
6. «Пригоди Цибуліно» (*Джанні Родарі; Астрід Ліндгрен*).

Перша дистанція. Батьківщина письменника (10 балів)

1. Ганс Христіан Андерсен (*Данія; Англія*).
2. Всеволод Нестайко (*Росія; Україна*).
3. Джеймс Метью Баррі (*Ірландія; Шотландія*).
4. Брати Грімм (*Франція; Німеччина*).
5. Джанні Родарі (*США; Італія*).
6. Редьярд Кіплінг (*Індія; Англія*).

Друга дистанція. Герої книг (15 балів)

1. Хлопчик, який не хотів дорослішати. (*Пітер Пен*; Веснянка; Буратіно).
2. Спершу потворний, а згодом прекрасний. (Червона Шапочка; *Гідке каченя*; Спляча красуня).
3. Діти бідного дроворуба. (Кай і Герда; *Гензель і Гретель*; Ява і Павлуша).
4. Хлопчик, який може викликати сльози. (Незнайко; Барвінок; *Цибулино*).
5. Боягузи, які перемогли страх. (*Колько Колючка та Кося Вухань*; Попелюшка і Принц; Три товстуні).
6. Жабенятко — людське дитинча. (*Мауглі*; Карлсон; Пітер Пен).

Третя дистанція. Пригоди. (20 балів)

1. Який предмет допоміг виявити принцесу у казці Андерсена? (Кресало; *горошина*; чарівне дзеркало).
2. До скількох треба порахувати, щоб горщик варив кашу у казці братів Грімм? (*До трьох*; до п'яти; до десяти).
3. Коли відбулася подорож Голубої стріли у книзі Джанні Родарі? (Восени; *взимку*; навесні).
4. Хто був головним ворогом Пітера Пена? (Фея Дінь-Дінь; Венді; *капітан Гак*).
5. Із якою змією бився Рікі-Тікі-Таві у книзі Редьяра Кіплінга? (Із гадюкою; *із коброю*; із удавом).
6. Ким виявилася Незнайомка із Країни Сонячних Зайчиків у казці Всеволода Нестайка? (Сестрою Васі Глечика; *вчителькою Катериною Степанівною*; доброю феєю).

Фініш (25 балів)

1. Яке свято засноване в день народження Андерсена? (День сміху *Міжнародний день дитячої книги*; День казок).
2. Скільки книжок написав Джеймс Баррі про Пітера Пена? (*Дві*; чотири; вісім).
3. Як звали братів Грімм? (*Якоб і Вільгельм*; Іван і Микола; Франс і Шарль).
4. Де народився Редьярд Кіплінг? (*В Індії*; в Росії; в Англії).

5. Найвідоміша книга В. Нестайка. («Чорлі»; «Казкові пригоди Грайлика»; «Тореадори з Васюківки»).
6. Із яким побутовим приладом пов'язані казки Джанні Родарі? (Холодильник; комп'ютер; телефон).

Питання для читачів-учнів 5-7 класів

Старт. Скласти анограму (5 балів)

1. Дж. К. Ролінг. (Р.К. ЖДЛІНГРО).
2. Грін (НІГР).
3. Даррел (РАДЛЕР).
4. Стівенсон (СТІСОНВЕН).
5. Марк Твен (МАТВ РКЕН).
6. Уїлсон (НОСЛІУ).

Друга дистанція. Назвати автора за підказкою (10 балів)

1. Його псевдонім означає «корабель на мілину не сяде». (Грін, *Марк Твен*).
2. Письменник-зоолог. (*Джеральд Даррел*, *Жуль Верн*).
3. Цілком дівчача письменниця. (*Жаклін Уїлсон*, *Джоан Роулінг*).
4. Невиправний морський романтик. (*Олександр Грін*, *Астрід Ліндгрен*).
5. Найзнаменітша сучасна англійська дитяча письменниця. (*Рональд Даль*, *Джоан Роулінг*).
6. Першовідкривач острова скарбів. (*Олександр Грін*, *Роберт Льюїс Стівенсон*).

Третя дистанція. Вгадати книгу (15 балів)

1. Ця книга народилася із старовинної англійської легенди про близнюків. (*Марк Твен*, «*Принц та злидар*»; «Янкі при дворі короля Артура»).
2. Книга, яка розпочалася із карти. (*Ж. Верн*, «*Таємничий острів*»; *Р. Стівенсон*, «*Острів Скарбів*»).
3. Автобіографічна повість про життя на острові. (*Д. Даррел*, «*Моя сім'я та інші звірі*»; *А. Ліндгрен*, «*На острові Сальткрока*»).
4. Назва цієї книги стала символом дива. (*О. Грін*, «*Червоні вітрила*», *Р. Л. Стівенсон*, «*Острів скарбів*»).

5. Цю книгу можна не рекламувати — її і так знають усі. (*Д. Ролінг, «Гаррі Потер»; Ж. Уїлсон, «Щоденник Трейсі Брікен»*).
6. Ця книга про трьох подруг — англійських дівчат. (М. Павленко. «Русалонька із 7 В проти Русалоньки із Білокрилівського лісу»; *Ж. Уїлсон, «Дівчата закохуються»*).

Четверта дистанція. Назвати героя (20 балів)

1. Безпритульний хлопець із благородним серцем. (*Гекльберрі Фінн; Том Соєр; Гаррі Потер*).
2. Хлопець, який «уродився Рональд Даль, хотів бути ним і став ним» (Дік Сенд, *Артур Грей; Джим*).
3. Пірат з дерев'яною ногою (капітан Немо; *Сільвер; капітан Блад*).
4. Водночас — автор, оповідач і герой. (Жуль Верн; *Марк Твен; Джеральд Даррел*).
5. Найпопулярніший герой сучасної дитячої літератури. (*Гаррі Потер; капітан Грант; Ассоль*).
6. Дівчина, яка шукала матір. (Еллі; Вікі; *Трейсі*).

Фініш (25 балів)

1. Яке відношення має Роберт Гелбрейт до Джоан Ролінг? (Це чоловік письменниці; один із героїв «Гаррі Потера»; *псевдонім письменниці*).
2. Де встановлений пам'ятник героям Марк Твена? (*На батьківщині письменника; у столиці США; у місті, де письменник прожив останні роки життя*).
3. Яким є справжнє прізвище автора «Червоних вітрил»? (*Гріневський; Грінін; Грін*).
4. Чи існує насправді острів скарбів? (Ні; так; *існує, але називається по-іншому*).
5. Що заснував Джеральд Деррал на острові Джерсі? (Ветеринарну клініку; *зоопарк; кіностудію*).
6. Яку професію обрала Жаклін Уїлсон до того, як стала писати? (*Соціальний працівник; педагог; журналіст*).

Питання для учнів 8-9 класів

Старт. Розшифрувати ім'я і прізвище письменника. (5 балів)

1. Айзек Азімов (1-14-10-7-15) (1-10-12-17-19-3).
2. Рей Бредбері (21-7-14) (2-21-7-6-2-7-21-12).
3. Рафаель Сабатіні (21-1-25-1-7-16-31) (22-1-2-1-23-12-18-12).
4. Антуан де Сент-Екзюпері (1-18-23-24-1-18) (6-7) (22-7-18-23) (7-15-10-32-20-7-21-12).
5. Аркадій, Борис Стругацькі (1-21-15-1-5-12-14) (2-19-21-11-22) (22-23-21-24-4-1-27-31-15-12).
6. Адамс Річард (1-6-1-17-22) (21-1228-1-22-6).

Перша дистанція. Вгадати письменника (10 балів)

7. Письменник-льотчик. (А. Сент-Екзюпері; Еріх Марія Ремарк).
8. Великий американський письменник-фантаст. (Р. Адамс; Р. Бредбері).
9. Англійський письменник італійського походження. (Рафаель Сабатіні; Айзек Азімов).
10. Знамениті брати-фантасти. (Аркадій і Борис Стругацькі; Ілля Ільф і Євгеній Петров).
11. Творець етики роботів. (С. Лем; А. Азімов).
12. Голова Королівського товариство захисту тварин від жорстокого поводження. (Д. Даррел, Р. Адамс).

Друга дистанція. Вгадати книгу (15 балів)

1. Повість-пригтча про зустріч у пустелі. (А. Сент-Екзюпері, «Маленький принц»; П. Коельо, «Алхімік»).
2. Повість-казка про переселення колонії. (К. Грем, «Вітер у верболозах»; Р. Адамс, «Незвичайна подорож»).
3. Роман про незвичайних пожежників. (В. Санін, «Велика пожежа»; Р. Бредбері, «451 градус за Фаренгейтом»).
4. Первісток братів Стругацьких. («Країна багряних хмар»; «Малюк»).
5. Роман-пересторога, дія якого відбувається поза часом. (А. Азімов, «Кінець вічності»; А. і Б. Стругацькі, «За мільйон років до кінця світу»).
6. Пригодницький роман про благородного пірата. (Ж. Верн, «20000 лье під водою»; Р. Сабатіні, «Одісея капітана Блада»).

Третя дистанція. Вгадати цитату (20 балів)

1. «Навіть у вічності не можна продовжити мить». (А. Азімов, «Кінець вічності»).
2. «Найголовнішого очима не побачиш». (А. Сент-Екзюпері, «Маленький принц»).
3. «Животные не ведут себя так, как люди. Они никогда не теряют чувства собственного достоинства и животности». (Р. Адамс, «Обитатели холмов»).
4. «У свій час я робив і дещо краще. Тому я й тут». (Р. Сабатіні, «Одіссея капітана Блада»).
5. «Вісімдесят три відсотки всіх днів у році починаються однаково: дзвонить будильник». (А. і Б. Стругацькі, «Понеділок починається в суботу»)
6. «... Я думав про книги. І вперше зрозумів, що за кожною з них стоїть людина». (Р. Бредбері, «451 градус за Фаренгейтом»)

Фініш. Цікаві факти (25 балів)

1. Скільки романів написав Айзек Азімов? (500).
2. Нашадком якого лицаря вважав себе Сент-Екзюпері? (Святий Грааль).
3. Який псевдонім обрав собі Аркадій Стругацький? (С. Ярославцев).
4. Який фантастичний прогноз Рея Бредбері не збувся? (Підкорення Марса).
5. Скільки мов знав Рафаель Сабатіні? (5).
6. Яку нагороду отримав Річард Адамс за свою книгу? (Медаль Карнегі).

Вийдемо за межі

Фінал

Умови гри: Три гравця, які вийшли у фінал гри «Суперчитач», повинні виконати творчі завдання, якість яких оцінює журі у 10, 20, 30, 40, 50 балів. Книги для гри, розігруються між фіналістами методом жеребкування. Під час гри «Ланцюжок» за відповідний час (наприклад, 5 хвилин) читач має написати ті асоціації, які викликає у нього та чи інша назва книжки. Наступне завдання «Пограймося зі словами» передбачає гру із ключовими словами того чи іншого літературного твору, використавши які читач повинен скласти власну історію. У грі «Уявимо, що...» на власний вибір читач має переказати будь-яку книгу на новий лад (наприклад, розповісти історію від імені другорядного героя, зробити позитивних героїв негативними, перенести час та місце дії твору).

Перше, друге і третє місця у грі «Суперчитач» розподіляються за кількістю балів, які набрали учасники під час усіх турів.

Інформаційні джерела

Бейліс Л. Криза лінійного читання: що робити бібліотекам? : погляд фахівця / Л. Бейліс // Бібл. планета. — 2014. — № 2. — С. 16-20. — Бібліогр.: 20 с.

Гуляева З. Весна в читаюшем городе : практика проведення областних масових заходів : [обл. тиждень дит.-юнац. книги] / З. Гуляева // Б-ка в школі (Первое сентября). — 2011. — 16-31 мая. — Метод. день. — 2011. — Вып. 5. — С. 21-24. — Дод. до ст. на диску: Б-ка в школі (Первое сентября). — 2011. — № 9-12.

Злочевська Н. Бібліотерапевтичне спілкування з учнями як спосіб впливу на їх духовне здоров'я та засіб розкриття їх творчого потенціалу / Н. Злочевська // Шк. б-ка плюс. — 2014. — № 13-14. — С. 14-19. — Бібліогр.: С. 19.

Коковенкова Л. Скоро сказка сказывается, да не скоро дело делается. : из опыта работы : продвижение книги и чтения в отделе обслуживания детей дошкол. и младш. шк. возраста : [план проведення Тижня дитячої книги] / Л. В. Коковенкова // Шк. б-ка. — 2011. — № 1-2. — С. 113-116.

Красна Л. Перспективний метод залучення молодших школярів до активного домашнього читання книжок — локальний буккросинг / Л. Красна // Почат. шк. — 2014. — № 7. — С. 14-16.

Одарченко С. Популяризуємо читання в школі : школярі у світі книжкової культури / С. Одарченко // Шк. б-ка. — 2014. — № 5. — С. 35-36.

Руденко Т. Дебати «Право не читати: що із цього виходить» : [сценарій] / Т. Руденко // Шк. б-ка. — 2014. — № 5. — С. 41-42.

Ружанська Т. Комплексний підхід до створення власної моделі становлення компетентного і творчого читача : [з досвіду шкільної бібліотеки] / Т. Ружанська // Шкільна бібліотека плюс. — 2014. — № 15-16. — С. 8-12. - Бібліогр.: С. 12.

Сластіна В. Кабінет № 1 : технологія роботи бібліотекаря / В. Сластіна // Шк. б-ка. — 2014. — № 5. — С. 31-33.

Черемушкина Л. Использование современных образовательных технологий для повышения уровня мотивации к чтению и изучению художественной литературы / Л. Черемушкина, В. Чернова // Шк. б-ка. — 2012. — № 1. — С. 61-65.

Чічкан Т. Сила книги безсмертна : тиждень дитячої книги / Т. Чічкан // Шк. б-ка. — 2014. — № 2. — С. 35-37.

Шамрай Л. Форми і методи залучення учнів до шкільної бібліотеки : технологія роботи / Л. Шамрай // Шк. б-ка. — 2013. — № 17-18. — С. 103-106.

*Методичні поради до проведення
Всеукраїнського тижня дитячого читання — 2015 року*
Читати — це дієслово без наказового способу

Укладач
ОСАДЧА Юлія Володимирівна

Літературний редактор: Кійко Н. М.

Комп'ютерна верстка: Кійко Н. М.

Підписано до друку 12.03. 2015 р.
Зам. № 1. Тираж 75 прим.

Видавець та виготовлювач:
НБУ для дітей
Вул. Баумана, 60, м. Київ, 03190
Тел/факс. 400-65-87, тел. 400-05-01, 400-70-91
<http://www.chl.kiev.ua>
[mail: library@chl.kiev.ua](mailto:library@chl.kiev.ua)

Вул. Баумана, 60, м. Київ, 03190
Тел/факс: 400-65-87, тел. 400-05-01, 400-70-91
http://www.chl.kiev.ua
mail: library@chl.kiev.ua